

70-річчя академіка НАН України Я.М. ШУБИ

Доктор біологічних наук, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, завідувач відділу Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України академік НАН України **Ярослав Михайлович Шуба** народився 18 травня 1955 р. У 1977 р. закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка, у 1983 р. — аспірантуру Київського відділення Московського фізико-технічного інституту. З 1983 р. і дотепер працює в Інституті фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України.

Я.М. Шуба — відомий у світі вчений у галузі фізіології та біофізики мембранних іонних каналів і рецепторів клітин. Його дослідження функціонування та регуляції іонних каналів, їхньої участі в клітинних і міжклітинних сигнальних процесах заклали підґрунтя для розвитку в Україні нового наукового напрямку — каналопатії, метою якого є з'ясування ролі іонних каналів у розвитку захворювань і можливості їх використання як терапевтичних мішеней. Встановлено участь мембранних канално-рецепторних комплексів з родини TRP у канцерогенезі та ускладненнях діабету, а іонних каналів, які проводять іони калію, — у патогенезі аритмій та кардіопротекції. Я.М. Шуба вперше відкрив рецепторну ділянку зв'язування полівалентних катіонів у кальцієвих каналах, яка регулює їхню проникність і блокування, описав гетерогенність типів кальцієвих каналів мембрани нейронів, визначив роль G-білків у передачі стимулюючого впливу від бета-адренорецептора до кальцієвого каналу в кардіоміоцитах, вперше експресував кальцієвий канал низькопорогового типу з мозку ссавців у гетерологічній системі ооцитів шпоркової жаби *Xenopus laevis* і дослідив його властивості, з'ясував механізми бета-адренергічної регуляції серцевого натрій-кальцієвого обмінника, встановив особливості гормональної та фармакологічної регуляції калієвих каналів у серці, відкрив об'єм-керовану хлорну і депо-керовану кальцієву провідність в клітинах карциноми простати, описав їхній канцерогенний потенціал. Важливе значення для розуміння біофізичних основ іонної проникності клітинних мембран мають дослідження Я.М. Шуби зі з'ясування механізмів функціонування і регуляції терморецепторів TRPA1, TRPM8, TRPV1 в тканинах сечостатевої системи.